

PROČ a JAK: ZNAČKA KVALITY „HŘIŠTĚ-SPORTOVIŠTĚ-TĚLOCVIČNA – OVĚŘENÝ PROVOZ“
(Příloha k Metodickému postupu k zabezpečení prevence úrazů dětí a mládeže na hřištích, sportovištích a v tělocvičnách):

Přes to, že se v minulých letech mnohé změnilo k lepšímu, stále zůstává mnoho nebezpečných hřišť a sportovišť. Svědčí o tom nejen zjištění ČOI, ale i četné případy zranění dětí a mládeže. Několik partnerů proto spojilo své síly a vyvinuli novou značku kvality, která má napomoci zlepšit prostředí pro bezpečný provoz dětských hřišť a sportovišť u nás. Značka nese název „Hřiště-sportoviště-tělocvična – OVĚŘENÝ PROVOZ“ (v dalším textu zkráceně „Značka OVĚŘENÝ PROVOZ“). Vytvořený model, založený na samoregulačních principech a na nezávislé kontrole třetí stranou podpořila řada autorit. Tento text shrnuje velmi stručně okolnosti a podmínky pro udělení a užívání této značky. Navazuje na východiska, situace, trendy a principy správného provozu hřišť a sportovišť, jež jsou shrnuty v základním textu této tiskoviny – v Metodickém postupu k zabezpečení prevence úrazů dětí a mládeže na hřištích, sportovištích a v tělocvičnách.

*Zdeňka Houžvičková,
předsedkyně Profesní komory SOTKVO
Ing. Libor Dupal,
předseda Sdružení českých spotřebitelů*

1. Co je to značka kvality „Hřiště-sportoviště-tělocvična – OVĚŘENÝ PROVOZ“?

- Značka OVĚŘENÝ PROVOZ je průkazem a dokladem o svědomitém provozování hřiště v náležité kvalitě a bezpečnosti – pro provozovatele i pro uživatele hřiště a sportoviště.
- Značka je zpřístupněná licenci všem žadatelům, kteří chtějí dobrovolně a zároveň spolehlivě

deklarovat bezpečnost provozu celého zařízení s požadavky legislativy, technických norem, případě dalších technických specifikací.

- Značka je udělována pro hřiště a sportoviště využívaná dětmi anebo mládeží a je deklarací provozovatele o bezpečnosti provozu celého zařízení – hřiště a sportoviště, tedy nikoliv pouze jednotlivých herních či sportovních prvků.
- Podstatou pro udělení licence k držení značky je ověřená a posléze průběžně ověřovaná kvalita a bezpečnost provozu třetí nezávislou stranou.
- Značka tak zvyšuje jistotu provozovatele, že zajišťuje bezpečný provoz zařízení a zároveň zvyšuje jistotu rodičů (a jiných dozorujících osob – učitelů, vychovatelů atd.), že zařízení je pod řádnou kontrolou.
- Vstupní a roční audity plně nahrazují roční odborné technické kontroly (jsou prováděny ještě v širším rozsahu).
- Značka byla vyvinuta a zavedena s podporou grantu Ministerstva průmyslu a obchodu, model byl zaštitěn řadou autorit a značka byla přijata do prestižního programu Česká kvalita, což potvrzuje a zvyšuje její kredibilitu.
- Provozovatelé, kteří získali licenci na držení a používání značky, a seznamy předmětných hřišť a sportovišť jsou uvedeny na webu <http://www.overenehriste.cz/overena-hriste/seznam-overenych-hrist.php>.

2. Proč důvěřovat značce OVĚŘENÝ PROVOZ?

- Značka OVĚŘENÝ PROVOZ nemůže provozovatel a uživatel služby garantovat nulové riziko úrazu; značka však zvyšuje jistotu provozovatele, že zajišťuje bezpečný provoz zařízení

a zároveň zvyšuje jistoty rodičů (a jiných dozorujících osob – učitelů, vychovatelů atd.), že zařízení je pod řádnou kontrolou.

- Důvěryhodnost značky je podložena ověřenou a posléze průběžně ověřovanou kvalitou a bezpečností provozu třetí nezávislou stranou. Vstupní audit i pravidelný roční audit provádí certifikovaný nezávislý technik určený vlastníkem značky; systém je spravovaný Českou společností pro jakost a je akreditovaný Českým institutem pro akreditaci; součástí auditu hřiště a sportoviště je certifikace akreditovaným orgánem.

- Značka garantuje, že bylo ověřeno a prokázáno splnění požadavků souvisejících právních předpisů a technických norem, popřípadě posouzena další rizika. Audit zajistí ověření jednotlivých hracích a sportovních prvků i hřiště a sportoviště jako celku, a to odborně a nezávisle na zainteresovaných stranách.

- Značka byla přijata do prestižního programu ČESKÁ KVALITA, zaštitěného státem do prestižního programu Česká kvalita, což potvrzuje a zvyšuje její kredibilitu.

- Vlastník značky provádí ověřování spokojenosti se značkou; seznam oceněných hřišť je zveřejněn na webu.

3. Co je podmínkou pro získání licence na používání značky OVĚŘENÝ PROVOZ?

- Vyplnit a podepsat žádost - [stupovat/podani-zadosti.php \(doporučujeme konzultaci se správcem značky\).](http://www.overenehriste.cz/znacka-overeny-provoz/jak-po-

</div>
<div data-bbox=)

- Podstoupit vstupní audit pro ověření všech náležitostí týkajících se bezpečnosti provozu (Všeobecné podmínky pro použití značky).

- Odstranit případné nedostatky zjištěné při vstupním auditu.

- Dvoustupňové podepsání dohody o licenci:

- strana provozovatele se zavazuje k podstupování ročních auditů nezávislým certifikovaným kontrolorem určeným vlastníkem značky;

- podmínky a postup pro pozastavení či odejmutí práva k užívání značky; aj.

- Audity plně nahrazují pravidelné odborné kontroly a vystavené posudky tedy nahrazují zprávy/protokoly z takových revizních kontrol. Tyto audity a vystavené posudky mají širší rozsah (zahrnují i další aspekty kontroly).

4. Jaký přínos získá provozovatel držením značky OVĚŘENÝ PROVOZ?

- Právo používat značku - výhradně pro učené zařízení (na vstupu na hřiště, v reklamě apod.); provozovatel obdrží

- plaketu s logem značky a vysvětlením jejího účelu; tabulku může umístit na vstupu na hřiště;

- e-manuál se všemi náležitostmi ke grafické aplikaci loga značky.

- Zařazení do seznamu „bezpečných hřišť“ vystaveném na webu www.overenehriste.cz.

- Získání kreditu, že zajišťuje řádně provoz daného hřiště a sportoviště a že toto zařízení je bezpečné v souladu s požadavky legislativy a technických norem; jak uvedeno výše, audity plně nahrazují posudky a protokoly ročních technických kontrol a mají dokonce širší rozsah.

- Zvýšení důvěryhodnosti výrobce herních a sportovních prvků; totiž, že

- dodává na trh bezpečný výrobek ve smyslu platné legislativy (protože podmínkou přidělení licence je ověření certifikátů k uvedení herních prvků na trh);

- byla i provedena řádná montáž před uvedením do provozu/užívání (protože podmínkou přidělení licence je kontrola správné montáže herních a sportovních prvků na hřišti).

- Zvýšení prevence úrazů dětí a mládeže.

5. Kdo je vlastníkem značky?

Vlastníkem značky Ověřený provoz je konsorcium složené ze Sdružení českých spotřebitelů, o.s., Profesní komory SOTKVO a Kabinetu pro standardizaci, o.p.s.

Sdružení českých spotřebitelů
CZECH CONSUMER ASSOCIATION
www.konzument.cz

KABINET
PRO STANDARDIZACI
...topnormy.cz

Ing. Libor Dupal

Kabinet pro standardizaci, o.p.s.
Sdružení českých spotřebitelů, o.s.
Budějovická 73, 140 00 Praha 4
tel.: 602 561 856; e-mail: normy@regio.cz

Zdenka Houžvičková

Komora SOTKVO, o.s.
Keteňská 18, 193 00 Praha 9
tel.: 603 520 407, 732 328 298
e-mail: sotkvo@volny.cz

www.konzument.cz/www.overenehriste.cz

ČESKÝ INSTITUT PRO AKREDITACI
obecně prospěšná společnost

Děkujeme za pravidelnou podporu našich vydavatelských počínů Českému akreditačnímu institutu, o.p.s.

Děkujeme za aktivní spolupráci zejména v moravských regionech sdružení ELIM Opava

Za spolupráci ve vybraných regionech ČR děkujeme ESPRO s.r.o.

Garamon, s.r.o., Wonkova 432, 500 02 Hradec Králové
Tel.: / fax: 495 217 101, email: garamon@garamon.cz
Příjem inzercí: 495 499 086, email: radnice@garamon.cz

Metodický postup k zabezpečení prevence úrazů dětí a mládeže na hřištích, sportovištích a v tělocvičnách; vydalo © Sdružení českých spotřebitelů, o. s. pro Konsorcium pro vlastnictví a správu značky „Hřiště-sportoviště-tělocvična – OVĚŘENÝ PROVOZ“; text připravil © Ing. Libor Dupal ve spolupráci se © Zdeňkou Houžvičkovou. 2. rozšířené vydání, březen 2013, s finanční podporou Ministerstva zdravotnictví ČR; Grafická úprava a sazba – Kateřina Tomášková – ktdesign; výtiskla tiskárna Studio 66 & Partners s.r.o.

ISBN: 978-80-904633-4-9

Metodický postup k zabezpečení prevence úrazů dětí a mládeže na hřištích, sportovištích a v tělocvičnách

(nové, rozšířené vydání)

Doporučení pro vlastníky, zřizovatele a provozovatele dětských hřišť, sportovišť, tělocvičen a podobných zařízení

Více podrobností k bezpečnému provozu hřišť a sportovišť na www.overenehriste.cz. Publikace byla vydána s finanční podporou Ministerstva zdravotnictví ČR.

Odborná záštita: Doc. MUDr. Veronika Benešová, CSc.
Národní koordináční centrum prevence úrazů, násilí a podpory bezpečnosti pro děti

tel: 224 435 943; tel/fax: 224 435 861; email: veronika.benesova@lfmotel.cuni.cz; <http://nkcpu.cz>

Podporu tomuto metodickému pokynu vyjádřily: Česká obchodní inspekce ČR; Ministerstvo vnitra - odbor prevence kriminality; MUDr. Magdaléna Zimová, CSc. - Státní zdravotní ústav; Institut pro testování a certifikaci, a. s., Zlín (AO 224); Technický a zkušební ústav stavební Praha, s. p. (AO 204).

„Cílem NÁRODNÍHO AKČNÍHO PLÁNU PREVENCE DĚTSKÝCH ÚRAZŮ NA LÉTA 2007-2017 je maximální snížení dětské úmrtnosti v České republice v důsledku úrazů a zastavení nárůstu a snížení četnosti dětských úrazů, zejména úrazů závažných a s trvalými následky.“ (Ministerstvo zdravotnictví ČR)

SITUACE A TRENDY

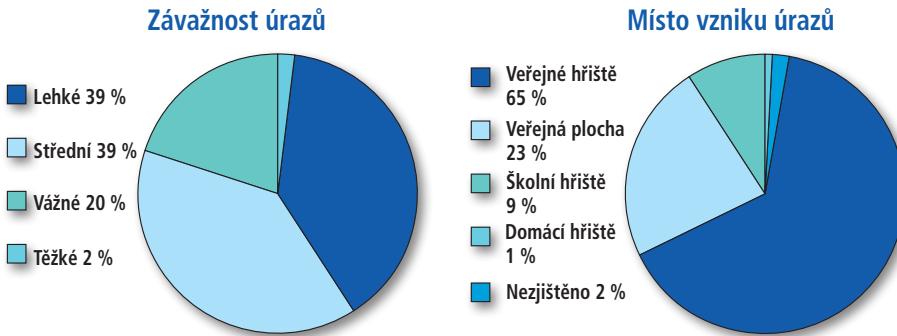
Bezpečný provoz, hřišť a sportovišť je zájem všech zainteresovaných provozovatelů* těchto zařízení i jejich uživatelů - dětí, mládeže, rodičů, vychovatelů a pedagogů, a také zodpovědných veřejných orgánů, například České obchodní inspekce, která provádí kontrolu bezpečnosti dětských hřišť.

Úrazy obecně jsou považovány za největší zdravotnický problém dětského věku. Ročně je v České republice hospitalizováno cca 30 000 dětí z toho

9% (cca 2 700) pro úraz způsobený na dětském hřišti, resp. 8% (cca 2400) pro úraz způsobený na sportovišti.

Děti tráví na hřištích podstatnou část svého volného času a navštěvují je také v rámci školní výuky či v průběhu přestávky. Dětská hřiště jsou nejenom místem odpočinku dětí, ale zároveň, a to především, slouží k jejich správnému fyzickému, psychickému a sociálnímu vývoji. Je nezbytně nutné, aby jejich vybavení nejen uspokojovalo nároky dětí, ale hlavně aby neskrývalo žádná nebezpečí ve vztahu k jeho technické kvalitě.

Závažnost úrazů a místo vzniku úrazů v grafech

Vybrané statistické údaje

Mechanismus úrazů	
• Pád	80 %
• Úder zařízením	9 %
• Kolize dětí	1 %
• Skok	1 %
• Zakopnutí	1 %
• Nezjištěno	8 %

Činnost při úrazu	
• Sportovní	16,5 %
• Při hře	79,1 %
• Neznámo	4,4 %
U polytraumat je sportovní činnost uvedena v podílu	2,7 %

Věkové zvláštnosti	
• Děti do 4 let si nejčastěji zraní hlavu a obličej	
• Děti 5-14 let staré mají nejvíce zlomenin (kritická výška je od 1,5 m)	
Škracení je až v 50 % smrtelné (otvory, přilby)	

Poraněná část těla	
• Úrazy hlavy	44,4 %
• Úrazy horních končetin	25,0 %
• Poranění břicha, dolní části zad, bederní páteře a pánve	9,2 %
• Úrazy dolních končetin	8,7 %

*V tomto textu:

• „Hřiště a sportoviště“ je jakékoliv veřejné zařízení, určené pro sportovní a pohybové využití dětí a mládeže, jako jsou dětská hřiště, sportoviště, tělocvičny, fitcentra aj. zařízení (pokud není třeba v kontextu významově odlišit konkrétní zařízení).

• „Provozovatel“ je každý vlastník, zřizovatel, provozovatel daného, hřiště a sportoviště.

Národní registr úrazů (pouze hospitalizované děti)

Úrazy 0-19 ošetřené v traumacentrech:	
• Sportoviště	10,0 %
• Hřiště u škol	2,4 %
• Veřejné hřiště	2,1 %
• Domácí hřiště	1,2 %
Při hře a sportu vzniklo celkem úrazů	17,0 %

Polytraumata-mnohočetné úrazy	
• Sportoviště	2,2 %
• Školní hřiště	0,3 %
• Veřejné hřiště	0,2 %
• Při hře a sportu vzniklo celkem polytraumatických úrazů	3,6 %

Jak na prevenci úrazů?

- Zvyšování počtu ošetřených úrazů dětí a mladistvých při sportu a hře je alarmující.
- Nejčastější mechanismus úrazu je pád; zvyšuje se počet úrazů pádem z vybavení hřiště a sportoviště, např. z prolézaček, skluzavek, houpaček a lanovek.
- Nejčastější typy úrazu jsou úraz hlavy, zlomeniny rukou, zmoždění.
- Zatímco počty úrazů dětí v dopravě se daří snižovat, úrazy dětí doma a ve volném čase narůstají.
- Prevence začíná u bezpečného prostředí hřišť a sportovišť, které je základem i pro výchovu k ochraně zdraví.

A Souhrn (teze)

1. Správná a nezávislým subjektem ověřená instalace herních a sportovních prvků a bezpečných povrchů odpovídajících evropským normám;
2. Řádné vymezení používání jednotlivých herních a sportovních prvků či celého hřiště a sportoviště v závislosti na věku, pro který jsou určeny;
3. Zajištění bezpečného provozu hřišť a sportovišť v souladu s platnými právními předpisy, požadavky technických norem a metodickými a jinými pokyny vydanými státními institucemi v ČR;
4. Pro každé hřiště a sportoviště je třeba mít zpracovaný provozní řád a návštěvní řád a zajistit jejich dodržování;
5. Součástí provozního řádu musí být třístupňová kontrola provozu hřiště a sportoviště, včetně

stanovené osobní odpovědnosti za jejich provádění a za bezpečnostní stav hřiště a sportoviště;

6. Pravidelnou (roční) odbornou technickou kontrolu, která je součástí třístupňové kontroly provozu hřiště a sportoviště, nechat provádět certifikovaným subjektem nezávislým na výrobci/dodavateli prvků či na provozovateli;
7. Kontrolou zjištěné závady bezodkladně opravit, popřípadě kontrolou označené nevyhovující prvky odstranit;
8. Značka kvality „Hřiště-sportoviště-tělocvična – OVĚŘENÝ PROVOZ“ je Vaším průkazem a dokladem o svědomitém provozování hřiště v náležité kvalitě a bezpečnosti;
9. Tento Metodický postup může být a měl by být základem a podmínkou pro zajištění provozu hřišť, jejichž výstavba je financována a podpořována z veřejných zdrojů a dotačních titulů; toto se doporučuje i soukromým investorům, nadacím atp.

B Podrobněji k jednotlivým tezím

1. Správná a ověřená instalace prvků

- Herní prvky, které jsou umístěny na dětském hřišti, musí být ze zákona vybaveny certifikátem o shodě s požadavky na bezpečnost.
- Sportovní prvky na sportovištích, v tělocvičnách, fitcentrech apod. zařízeních nemusí být certifikovány na shodu požadavků s normami povinné, ale je to nepochybně výhodou.
- Instalace prvků však musí být provedena bez

montážních závad, v opačném případě ztrácí herní či sportovní prvek punc bezpečnosti, i když je vybaven certifikátem o shodě. Proto se také ověření doporučuje i před otevřením nového hřiště s následným odstraněním případných montážních závad.

- Ověření, že montáž byla provedena bezchybně, v souladu s normami, má provést nezávislý kontrolní (inspekční) subjekt (viz dále).

2. Používání jednotlivých prvků v závislosti na věku

- Jednotlivé herní a sportovní prvky jsou určeny pro různé věkové kategorie dětí.
- Je velmi důležité, aby provozovatel **řádně v návštěvním řádu vymezil** používání jednotlivých herních a sportovních prvků či celého hřiště a sportoviště v závislosti na věku, pro který jsou určeny.

3. Zajištění bezpečného provozu hřišť

- Provozovatel zodpovídá za zajištění provozu hřiště a sportoviště v souladu s platnými právními předpisy, požadavky technických norem a metodickými a jinými pokyny vydanými státními institucemi v ČR.
- Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vydaly pro provozovatele hřišť a sportovišť metodické postupy, které jim mají napomoci k zajištění bezpečného provozu. Jsou založeny na principu pravidelných (ročních) odborných technických kontrol prováděných nezávislou třetí stranou. Jejich texty jsou k dispozici např. na adrese <http://www.overenehriste.cz/dokumenty/odpovednost-za-provoz.php>.

4. Provozní a návštěvní řády

- Pro každé hřiště a sportoviště je třeba mít zpracovaný provozní řád a návštěvní řád a zajistit jejich dodržování. Jsou to základní prostředky pro doložení zajištění transparentního provozování bezpečného provozu hřiště a sportoviště.
- Vzory těchto řádů naleznete např. v publikaci, která je k dispozici na adrese <http://www.overenehriste.cz/users/files/dokumenty/Hriste-brozura-web.pdf>.

5. Třístupňová kontrola provozu hřiště

- Součástí provozního řádu musí být třístupňová kontrola provozu hřiště a sportoviště. Jednotlivými stupni jsou:

► **Běžná vizuální kontrola** - umožňuje rozpoznat nápadné zdroje nebezpečí, které mohou být způsobeny vandalizmem, používáním nebo povětrnostními podmínkami (např. nebezpečí v podobě zlomených součástí prvků, poškozeného mobiliáře, pohozených injekčních stříkaček nebo rozbitých lahví).

Hřiště a sportoviště vystavená velmi častému používání nebo znehodnocování vandalizmem vyžadují denní kontrolu tohoto typu.

Pro provádění běžné vizuální kontroly se obvykle nevyžaduje speciální zaškolení.

► **Provozní kontrola** - je podrobnější prohlídka zaměřená na kontrolu funkce a stability zařízení, zejména z hlediska jakéhokoli opotřebení. Tato kontrola by měla být prováděna každé 1 až 3 měsíce, nebo v intervalech, jak je uvedeno v návodu výrobce.

Jako příklad provozní kontroly lze uvést čistotu, volný prostor zařízení, stav hracího povrchu, vyčnívající základy, ostré hrany, chybějící součásti, nadměrné opotřebení (pohyblivých částí) a celistvost konstrukce. Provádí ji proškolený zaměstnanec provozovatele či smluvní poskytovatel služby.

► **Pravidelná (roční) odborná technická kontrola** - se provádí nezávislou (třetí) stranou za účelem zjištění celkové úrovně bezpečnosti zařízení, základů a povrchů, atp. (podrobněji samo-

statně v následujícím článku). Tuto hlavní roční kontrolu (revizi) nemůže nahradit žádný jiný stupeň ani druh kontroly či servisu.

- Je důležité, aby byla stanovena konkrétní osobní odpovědnost za zajištění třístupňového systému kontrol a za bezpečnostní stav hřiště a sportoviště a jeho provozu.

6. Pravidelná (roční) odborná technická kontrola

- Je nedílnou součástí třístupňové kontroly provozu hřiště a sportoviště a je bezpodmínečnou součástí výše citovaných metodik MZ a MŠMT (viz čl. 3).
 - Provádí se za účelem nezávislého, vysoce odborného posouzení celkové úrovně bezpečnosti zařízení, základů a povrchů atp., zejména na základě ověření shody s příslušnými evropskými normami, a to po provedené montáži a pak každoročně; inspektor posuzuje změny úrovně bezpečnosti zařízení plynoucí z provedené montáže, opotřebení běžným užíváním, provedených oprav, dodatečně vestavěných nebo vyměněných částí, povětrnostních vlivů, známek rozpadu nebo koroze aj.
 - Důležité je, aby byla **prováděna nezávislou třetí stranou**, tj. subjektem nezávislým na výrobcu, ale i na vás – na provozovateli. K tomu byl zaveden pod záštitou Profesní komory SOTKVO a České společnosti pro jakost model certifikovaných kontrolorů (inspektorů) hřišť, sportovišť a tělocvičen. Tento systém je akreditovaný ČIA (Národní akreditační orgán, založený vládou ČR) a je tedy plně spolehlivý a důvěryhodný.
 - Provozovatel by si měl ve svém vlastním zájmu ověřit, zda osoba, která nabízí odbornou technickou kontrolu hřiště je pojištěná za škodu v oblasti odpovědnosti za posouzení úrovně bezpečnosti zařízení hřišť.
7. **Bezodkladné úpravy a opravy zjištěných závad**
- Je důležité provádět bezodkladné úpravy a opravy herních a sportovních prvků a dopadových ploch v závislosti na závadách zjištěných v rámci kontrol.

- Kontrolou označené nevyhovující prvky musí být ze hřiště a sportoviště odstraněny anebo odstaveny takovým způsobem, aby nemohly být používány.

8. Značka kvality pro bezpečné hřiště a sportoviště

- Značka kvality „Hřiště-sportoviště-tělocvična – OVĚŘENÝ PROVOZ“ je průkazem a dokladem o svědomitém provozování hřiště v náležité kvalitě a bezpečnosti. Je dobrovolnou deklarací provozovatele o bezpečnosti provozu celého zařízení – hřiště a sportoviště, tedy nikoliv pouze jednotlivých herních či sportovních prvků.
- Podstatou pro udělení licence k držení značky je ověření a posléze průběžně ověřovaná kvalita a bezpečnost provozu třetí stranou nezávislou na výrobcu, provozovateli atp.
- Značka byla vyvinuta a zavedena s podporou grantu Ministerstva průmyslu a obchodu, model byl zaštitěn řadou autorit a značka byla přijata do prestižního programu Česká kvalita, což potvrzuje a zvyšuje její kredibilitu.
- Provozovatelé, kteří získali licenci na držení a používání značky a seznamy předmětných hřišť a sportovišť jsou uvedeny na webu <http://www.overenehriste.cz/overena-hriste/seznam-overenych-hrist.php>.
- Více k zavedení značky v příloze k tomuto Metodickému postupu k prevenci úrazů na hřištích byly brány jako základ a podmínka pro zajištění provozu hřišť a sportovišť, jejichž výstavba je financována z veřejných zdrojů, dotačních titulů apod. a zároveň se doporučuje je používat i soukromým investorům a nadacím, kteří budují dětská hřiště, sportoviště, tělocvičny apod. zařízení.